

Ústavně-právní výbor Senátu Parlamentu ČR

Zpravodajka výboru: JUDr. Daniela Kovářová

Zpravodajská zpráva k senátnímu tisku 247 – 14. funkční období

Výroční zpráva Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže za rok 2023

I. Obecně

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je nezávislým ústředním orgánem státní správy pro podporu a ochranu hospodářské soutěže proti jejímu nedovolenému omezování. Jeho činnost je upravena zákon č. 273/1996 Sb., v platném znění. Podle § 2 odst. 3 tohoto zákona Úřad vydává výroční zprávu o své činnosti, informuje o ní vládu a Parlament a zveřejňuje ji na svých internetových stránkách. Výroční zpráva má obsahovat zejména informace o počtu zahájených a ukončených správních řízení, jmenování a odvolání předsedy a místopředsedů a výši příjmů Úřadu včetně změn oproti předchozímu období.

Úřad sídlí v Brně a od prosince 2020 stojí v jeho čele jako **předseda doc. JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph.D.** Úřad má 268 systemizovaných míst a vedle předsedy 249 zaměstnanců.

II. Podrobněji

Tentokrát máme před sebou zprávu zásadnější, ostřejší a obsažnější, zejména co se týče vážných zjištění o překračování závazných pravidel hospodaření státních institucí, zejména kolem postihu tzv. „zakázaných dohod“.

V roce 2023 bylo Úřadem dokončeno **rekordní množství správních řízení o zakázaných dohodách** (16). Úřad uložil pokuty za 268 milionů korun, z nichž 234 milionů již nabylo právní moci a stalo se příjmem státního rozpočtu. Kontrola spojování soutěžitelů zaznamenala standardní počet správních řízení. Za pozornost stojí, že v loňském roce musel Úřad poprvé od roku 2005 přikročit k zákazu jedné z posuzovaných fúzí, neboť její uskutečnění by znamenalo zásadní narušení hospodářské soutěže.

Znepokojivá situace je podle zprávy i u veřejných zakázek. V oblasti **veřejných zakázek** se Úřad loni potýkal s výrazným nárůstem prošetřovaných podnětů (o 71 %) i správních řízení, jejichž počet stoupl o 48 %. Nejčastějším zjištěným pochybením bylo stejně jako v minulých letech nezákonné nastavení zadávacích podmínek nebo požadavků na prokázání kvalifikace. Úřad se nadále soustředil na dodržování jednotné rozhodovací praxe, o níž informuje zadavatelskou veřejnost nejen svými rozhodnutími ve věci, ale také vydáváním sborníků rozhodnutí z jednotlivých oborových oblastí.

Po celý rok 2023 Úřad podle své zprávy vedl dialog zejména s Ministerstvem pro místní rozvoj o budoucnosti dozoru nad veřejným zadáváním. Úřad přitom prosazuje návaznost na desítky let budovanou rozhodovací praxi a judikaturu a navrhuje zvážení procesních změn, které by mohly zkrátit délku přezkumu. Nedokáže se však ztotožnit s neuváženými návrhy institucionálních a nekoncepčních změn, které by znamenaly nespravedlivé podmínky pro menší zadavatele a dodavatele nebo méně efektivní a nekonzistentní rozhodování.

V oblasti **významné tržní síly** se Úřad zaměřil zejména na edukativní a osvětovou činnost mezi adresáty novelizovaného zákona o významné tržní síle, zejména z řad zemědělců a potravinářů, na něž se právní úprava začala nově vztahovat. Úřad uskutečnil desítky školení a workshopů, aby tyto subjekty seznámil s novými povinnostmi. Ve druhé polovině roku 2023 Úřad započal řadu sektorových šetření, v jejichž vyhodnocování bude pokračovat i v roce 2024.

V souvislosti s agendou **veřejné podpory** je možno zmínit zejména podíl Úřadu na úspěšných vyjednáváních o notifikacích podpůrných opatření například na tzv. energetické stropy pro firmy i domácnosti, podporu ekologického dálkového vytápění, výstavby a provozu zařízení pro výrobu udržitelného biometanu, dekarbonizace a zlepšení energetické účinnosti podniků nebo výstavby multifunkční haly v Brně.

Úřad se také zabýval otázkou **růstu cen**. Na žádné úrovni trhů, respektive segmentů trhů Úřad neshledal ani neobdržel zásadní indicie nasvědčující existenci zakázané kartelové dohody nebo soutěžitele v dominantním postavení. Obchodní marže zpracovatelů a obchodníků se pohybují v podobných úrovních, zpravidla však mírně ve prospěch marží obchodníků. Šetření na trzích daných komodit neukázalo systémové selhávání hospodářské soutěže, respektive existenci struktury trhu, kde by některý hráč měl dominantní postavení. Konkurence mezi podniky sama o sobě nedokáže vymazat inflační tlaky v řádu desítek či stovek procent, zcela jistě však přispívá k pomalejšímu růstu inflace a jejímu dřívějšímu zpomalení.

V roce 2023 pokračoval Úřad ve vysoké úspěšnosti při obhajobě svých rozhodnutí před správními soudy, zejména před Nejvyšším správním soudem. Krajský soud v Brně rozhodl v celkem devíti věcech, přičemž v pěti rozsudcích vyslovil správnost rozhodnutí Úřadu a žaloby zamítl, ve čtyřech případech naopak žalobě vyhověl. K soudu bylo podáno dalších devět nových žalob. Nejvyšší správní soud rozhodl o celkem 14 kasačních stížnostech, přičemž v 10 z nich dal za pravdu ÚOHS. Ve třech případech byl rozsudek kasačního soudu příznivější pro protistranu. V jednom případě pak částečně uspěl ÚOHS a částečně žalobce. Ve dvou dalších případech vzal žalobce svou kasační stížnost zpět. K NSS bylo v roce 2023 podáno dalších sedm kasačních stížností.

Další pasáže zprávy se věnují mezinárodní spolupráci a vzdělávací a konferenční činnosti Úřadu. Informaci o velikosti rozpočtu Úřadu zpráva neobsahuje.

III. Stanovisko zpravodajky

Zpráva je z mého pohledu zpracovaná přehledně a čtivě, závěry jsou dobře graficky zvýrazněny. Čtenář se ze zprávy doví také informace dalších činnostech a aktivitách, jimž se ÚOHS věnuje vedle své hlavní kontrolní činnosti. Doufám, že se zpráva stane i „potravou“ pro analytiku zkoumající trendy v jednotlivých kontrolovaných oblastech.

Jako zpravodajka nemám ke zprávě připomínky a doporučuji ji vzít na vědomí.

IV. Návrh usnesení

VÝBOR

- 1. Doporučuje Senátu Parlamentu České republiky vzít Zprávu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže za rok 2023 na vědomí.**
- 2. Určuje zpravodajkou výboru k projednání na schůzi Senátu senátorku **Danielu Kovářovou**;**
- 3. Pověřuje předsedu výboru senátora **Tomáše Goláně**, aby s tímto usnesením seznámil předsedu Senátu Parlamentu České republiky**

30. května 2024

JUDr. Daniela Kovářová